

Belégzés, kilégzés

Inhale-Exhale – grúz-svéd, 2019. Rendezte: Dito Tsintsadze. Írta: Nestan Kvinikadze. Kép: Goga Devdariani. Zene: Alex Seliverstov. Szereplők: Salome Demuria (Irina), Camilla Borghe-sani (Ana), Lasha Kabanashvili (Luka), Giorgi Nakashidze (Irakli). Gyártó: Viva Films / CineTech. Forgalmazó: HBO Go. Feliratos. 105 perc.

A negyven felé járó Irina a börtönből tér haza egy vidéki grúz bányavárosban élő családjához, akik időközben teljesen elidegenedtek tőle. A narratíva komótosan adagolja a múltból szóló információkat: az asszony ápolónőként gyógyszert lopott függő urának, majd – hogy legalább a férfi együtt maradjon közös gyerekeikkel – egyedül vitte el a balhét. Ötévesforma fia és kamasz lánya szóba sem állnak vele, tudomást sem vesznek róla. A kisrealista *Belégzés, kilégzés* a málló falak és a kopár kisváros díszletei között bolyongó Irina egyre elhagyottabbá válását követi, miközben nagyszerű arány-érzékkel adagolja a minden szatirikus hangnemet vagy abszurdot nélkülöző – bár ezek határát közelítő – társadalomkritikát. Irina bekerül a börtönből szabadultakat támogató programba, ahol a szociális munkások valódi lehetőségek helyett egy jógaórával és szinkronúszás-jegyekkel kínálják meg. Megismerkedik

Másik életem

Yo, imposible – venezuelai, 2019. Rendezte: Patricia Ortega. Írta: Emmanuel Chavez. Kép: Mateo Guzmán. Zene: Álvaro Morales. Szereplők: Lucía Bedoya (Ariel), María Elena Duque (Dolores), Belkis Avilladares (Ana), Santiago Osuna (Carlos). Gyártó: Antorcha Films / Mandragora Films. Forgalmazó: HBO Go. Feliratos. 97 perc.

Patricia Ortega venezuelai rendező bemutatkozó nagyjátékfilmje azokhoz a dél-amerikai alkotásokhoz sorakozik fel, amelyekben egy fiatal nő eszmélés-/megváltástörténetét követhetjük, a szexualitáshoz, sőt még szorosabban, a nemi szervekhez kapcsolódó fájdalmas vagy traumatikus élménnyel összefüggésben. Ariel, a visszahúzódó varrónő a szülei által a világ elől rejtegetett Alex (XXY) és a hüvelyébe féllelmében krumplit dugó Fausta (*Fausta éneke*) rokona, aki épp túlesik szüzessége elvesztésén, és úgy érzi, valami nincs rend-

ben vele. Miután a nőgyógyász hüvelyszűkületet állapít meg, fájdalmas tortúra kezdődik egy orvosi műpénisszel, ezzel párhuzamosan pedig a lány gyanakodni kezd, hogy valami több állhat a diagnózis mögött, mivel anyja nagyon furcsán viselkedik. További gondot jelent, hogy a varrodába, ahol Ariel dolgozik, új kolléganő érkezik, akihez a főhősnő azonnal vonzódni kezd.

A *Másik életem*nek az elejétől kezdve fontos motívuma a tükör, ami azt jelzi, valamiféle identitásproblémáról lesz szó. De kapunk egyéb jelzéseket is: a folyton felbukkanó próbababatorzók, a csak női alkalmazottakat foglalkoztató varróműhely, az anya masztekktómiája mind fontos jelzés arra vonatkozóan, hogy az identitásprobléma a nőiséghez, a női szexualitáshoz kapcsolódik. A legegértelműbben persze azok a bevágások igazítanak el, amelyekben (ahogy az utóbb kiderül) Ariel sorstársai vallanak történetükről. A kép azonban

csak fokozatosan áll össze, így nehéz spoilerezés nélkül írni a filmről – miként az nem is sikerült sem a streamingszolgáltató oldalán, sem az IMDb egymondatos tartalomleírásában. A fordulat leleplezésétől viszont mindenképp érdemes megkímélni magunkat, mert a takarékosan elmesélt film úgy a legerősebb élmény, ha a Lucía Bedoya kolumbiai színésznő által csodálatosan megformált főhősnővel együtt döbbenünk rá az igazságra.

VAJDA JUDIT

egy volt rabtársa fiával, Lukával, aki minden téren kívülálló, a vidéki közösség nem is túri meg a rúzsokba és szép ruhákba kapaszkodó meleg srácot.

A magyar HBO GO programjában egy másik filmmel (a 2008-as orosz-grúz háborús konfliktusban játszódó *Shindisi*) is szereplő Dito Tsintsadze és színésznője, Salome Demuria nagy visszafogottsággal, több szinten ábrázolják a hősnő szinte megfoghatatlan magányát, a felszín alatt tartott, őrzítő családi feszültségektől és vizsállyoktól az elidegenítő környezetet át az Irinát folyton magára maradvá láttató plánozásig. A záró képsorban is hangsúlyozott elszigeteltség a láthatatlanságig és hallhatatlanságig fokozódik. A film talán legkiválóbb jelenetében egy vacak céllövölde árusa megpróbálja átvágni Lukát, Irina pedig a kezében lévő fegyvert ráfogja a férfira. Ez az erő azonban javarészt csak apró gesztusokból érzékelhető, tettekben alig nyilvánul meg.

KOVÁCS KATA

Érted mindent

Ride or Die – japán, 2021. Rendezte: Ryuchi Hiroki. Írta: Ching Nakamura művéből Nami Yoshikawa. Kép: Tadashi Kuwabara. Zene: Koki Moriyama. Szereplők: Kiko Mizuhara (Rei), Honami Sato (Nanae), Shinya Niino (Kotaro), Shunsuke Tanaka (Masato). Gyártó: Kódansha / Shogakukan. Forgalmazó: Netflix. Feliratos. 142 perc.

A 80-as évek eleje óta mintegy 80 filmet rendező Ryuchi Hiroki legújabb alkotásában Ching Nakamura híres leszbikus mangáját (*Gunjō*) adaptálta. Az *Érted mindent* egyszerre pszichológiai thriller, road movie és szerelmes film. Két 29 éves nő életének alakulását követi végig, akik még a középiskolai éveik során kerültek közel egymáshoz – a film cselekménye a gimnáziumi évek után tíz évvel játszódik, a háttértörténet több flashback során bontakozik

ki ki. A két lány kevés dologban hasonlít egymásra. Rei (akit a *Norvég erdőből* ismert Kiko Mizuhara alakít) gazdag családból származik, és fiatal kora óta vállalja rendhagyó szexuális orientációját. Nanae, a szegény családból származó, de kiválóan sportoló lány eleinte csak sajnálatból barátkozik leszbikus iskolatársával, aki láthatóan fülig szerelmes belé. A privilegizált helyzetben lévő Rei áldozatkészen, szó nélkül siet szerelme segítségére, ezzel ellentétben, Nanae tagad, folyton dühös Rei-re a kiváltságos helyzete miatt, saját magára pedig csupán a körülmények áldozataként tekint.

Az *Érted mindent* felülírja a bosszúszomjas, örült leszbikus nő gyakran használt kliséjét, cserébe egy lassan kibontakozó, az érzelmi változásokat részletesen ábrázoló történetet kapunk, amelynek egyetlen hibája, hogy néhol túl gyakran követik egymást az idilli szerelmes számok, melyek így kissé klisészerűen hatnak. Miután Rei segít Nanae-nek megszabadulnia az őt bántalmazó férjétől, a két nő reménytelen menekülésbe kezd. A *road movie* kiváló műfaji választásnak bizonyul, mivel a kalandos út végére tisztázódnak látszanak az évek óta felgyülemlett és elfojtott érzelmek. A filmbeli két nyílt szexjelenet – amelyek szöges ellentétei egymásnak – pon-

tosan bemutatja ennek az utazásnak az ívét: míg az egyikben Rei hidegvérrel végez a férjével, addig a másikban rendkívül érzelmetli módon jut el a beteljesedésig.

JORDI LEILA

Potyautas

Stowaway – amerikai, 2021. Rendezte: Joe Penna. Írta: Ryan Morrison és Joe Penna. Kép: Klemens Becker. Zene: Volker Bertelmann. Szereplők: Anna Kendrick (Zoe), Toni Colette (Marina), Shamier Anderson (Michael), Daniel Dae Kim (David). Gyártó: RainMaker Films / MMC Movies / Phippen Pictures / Stage 6 Films. Forgalmazó: Netflix. Feliratos. 116 perc.

A mostani zavaros, erősen irradalminak tűnik az olyan keserűen optimista film, ahol a szereplők a saját érdekeiken

túllépve egyetlen közös célért dolgoznak. A közelebbről meg nem határozott jövőben a Marson kisebb kolónia működik, a két éves oda-vissza út rutinküldetésnek számít. Az űrhajóknak sem adnak már mitológiai neveket, az MTS-42 háromfős legénységéből egyedül a kapitány képzett asztronauta. Ám a sokszorosan kipróbált protokoll mentén zajló utazást egy potyautas váratlan felbukkanása téríti el, életveszélyes helyzetbe sodorva a legénységet. Három ember túlélhetné, négy azonban biztosan nem, ezért a kapitánynak, a biomérnöknek és az orvosnak az erkölcsfilozófia egyik nagy központi dilemmájával kell megbirkóznia.

Ezen a ponton több műfaji kanyar is adná magát, az alkotók azonban végig a csendes együttműködés és mély emberség pályáivén maradnak. A ráérősen csordogáló történetben senkit nem izgat a rejtély, hogyan került egy extra ember az űrrakéta fedélzetére. Magáról a potyautasról sem derül ki semmi rendkívüli, a férfi zokszó nélkül illeszkedik be a csapatba. A kiélezett szituációban a három űrhajós nem esik egymás torkának, mindenki teszi a dolgát és a lehetőségeket mérlegelve, nagyfokú empátiával próbálja megoldani a súlyos helyzetet. Az író-rendező Joe Penna tulajdonképp előző munkája,

a *Sarkvidék* egyszemélyes túlélő-kalandját bővítette ki és helyezte a világűr nem kevésbé rideg és látványos kulisszái közé. A történet hitelessége és hihetősége ezzel törvényszerűen gyengül, a remek színészgárda mégis sikerrel kelti életre a modellszerű karaktereket. A film nagy meglepetése, hogy nincs meglepetés: se vírus, se idegenek, se bekattanó legénység. Az ember nem embernek farkasa, amiben két órára legalább olyan jó hinni, mint a távolodó kék bolygóban vagy az űr fenséges végtelenjében gyönyörködni.

HUBER ZOLTÁN

Vakító fény

Blinded by the Light – brit, 2019. Rendezte: Gurinder Chadha. Írta: Safraz Manzoor könyvéből Paul Mayeda Berges és Gurinder Chandra. Kép: Ben Smithard. Zene: A.R. Rahman. Szereplők: Viveik Kalra (Javed), Dean-Charles Chapman (Matt), Kit Reeve (Emma), David Hayman (Evans), Kulvinder Ghir (Malik). Gyártó: Bend It Films / Orange Studio. Forgalmazó: HBO Go. Szinkronizált. 118 perc.

„Az írek Európa négerai” – „Magyarazza Roddy Doyle 1987-es *The Commitments* regényének (és a legjobb zenekaros filmek közt jegyzett Alan Parker-féle moziadaptációjának) a főszereplője, hogy miért is játsszon egy csupa fehér tagból álló dublini együttes amerikai fekete soul zenét az egyszerű embereknek. A szintén 1987-ben játszódó *Vakító fény* című angol filmben egy hasonló kultúraütközés folytán egy Lutonban élő pakisztáni muszlim bevándorló család 17 éves gimnazista fia egy indiai szikh iskolatársának zenei útmutatásával válik az amerikai rocker Bruce Springsteen rajongójává. A Főnök feliratokként megelevenedő, néha kvázi musical jeleneteket generáló melósmantikus dalszövegei nemcsak a magára kívülálló-

ként tekintő fiú saját verseit inspirálják, de kulcsot adnak szigorú apjával szembeni önállósági törekvéseihez, újságírói és írói karrierjének elindításához, a mindennapos rasszista fenyegetések elleni kiálláshoz és az első szerelemhez egy fehér angol lánnyal.

A korszakfelskiccelő főcímontázhoz választott Pet Shop Boys-féle *It's A Sintől* a főhős hasonlóan önállóságra törekvő hűgának titkos dél-előtti *bhanga*-diszkó látogatásáig terjedő zenei spektrumba helyezett szívmelengető Springsteen-rajongásfilm igaz történetre épül: Safraz Manzoor a saját *Greetings From Bury Park: Race, Religion And Rock N' Roll* című önéletrajzi könyvét adaptálta mozivásznonra a *Csavarad be, mint Beckham* filmmel elhíresült Gurinder Chadha forgatókönyvíró-rendező társaságában. Maga Bruce nem jelenik meg szereplőként, mint a *Pop, csajok satöbbiben* tette mentorfiguraként (zárásként azért egy csomó közös fotón láthatjuk a több mint 150 koncertjére eljutott szerzővel), de a címadó *Blinded By The Light* és 15 további régi dala mellett a végfőcímmel egy eddig publikálatlan (eredetileg az ezredfordulón egy *Harry Potter*-filmhez szánt, de akkor dobozban maradt) szerzeményt is adott, ami így a film jeleneteivel kaphatott hivatalos YouTube-videót.

DÉRI ZSOLT

Mennyei napok

Days of Heaven – amerikai, 1978. Rendezte és írta: Terrence Malick. Kép: Néstor Almendros. Zene: Ennio Morricone. Szereplők: Richard Gere (Bill), Brooke Adams (Abby), Sam Shepard (Gazda), Linda Manz (Linda). Gyártó: Paramount Pictures. Forgalmazó: HBO Go. Feliratos. 94 perc.

A *Mennyei napok* első pillantásra lazaszövésű kosztümös melodráma egy texasi gazdaság életéről az 1910-es években, ami Richard Gere színre lépését és Terrence Malick húsz évig tartó hallgatását előlegezte meg, de valójában sokkal inkább a fény és a levegő filmje, pontosabban a tapinthatóvá tett perspektíváé. Malick az impresszionista festők könnyed ecsetkezelésével irányította stábját, ami évtizedekkel később a legendássá lett improvizatív munkamódszerének alapja lett: a rendező már akkor

az örület határára kergette a hollywoodi óraműpontosság-hoz szokott stábtagokat. A film tetemes részét a „magic hour” kékeszürke félhomályában forgatták: a hatalmas felhőkön megtörő fények és a hipnotikus búzatáblák ódája ez, nem a melankolikus szerelemé, ami a rövid, kilencven perces játékidő alatt kevés sikerrel tud előtérbe nyomakodni.

Bár Malick még nem oldja fel a narratívát a lírai képfolyam csodálatos savfürdőjében, mint ahogy azt negyven évvel később tette *Az élet fája* vagy a *Knight of Cups* esetében, de a *Mennyei napok* szomorú arcokként ható tájai így is főszereplővé lépnek elő. Pedig akadnak a filmben jól működő emberi arcok is: a még ősz hajszálak nélküli Richard Gere gyermeki felnőttnek, a gyerek Linda Manz pedig hátborzongatóan koravénnek hat, de a Giacometti-szobrokra emlékeztető Sam Shepard is a molekuláris szomorúság vonásait viseli. Egyedül a szerelmi háromszög csúcsa, Brooke Adams áraszt magából a naplementékre emlékeztető csendes derűt. A lebegés határozza meg az egész filmet – élet és halál, fény és sötétség, szomorúság és életöröm között. Malicknél jobban senki nem tudja ezt az ellilánó, költői minőséget megragadni, ami persze nagyon könnyen átcsaphat giccsbe: ez a veszély a rendező későbbi filmjeiben sokkal fenyegetőbb, mint ebben a korai klasszikusban.

LICHTER PÉTER

